

УДК 82.091

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/60-2-17>**Андрій ГУРДУЗ,**

orcid.org/0000-0001-8474-3773

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української мови і літератури

Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського

(Миколаїв, Україна) [gurdai@ukr.net](mailto:gurdai@ukr.net)

## ОБРАЗИ «ДИВНИХ ДІТЕЙ» У РОМАННИХ ЦИКЛАХ РЕНСОМА РІГГЗА І АРТУРА ЗАКОРДОНЦЯ: СВОЄРІДНІСТЬ І РОЛЬ

*Художній корпус фентезі інтенсивно розвивається в якісному і кількісному планах, значно випереджаючи його літературознавче осягнення. Невисвітленість найновіших текстів як проблема загострюється у випадку їх генетичного зв'язку з пізнішими творами. Виявляємо рецепцію матеріалу гексалогії Р. Ріггза «Дім дивних дітей» у трилогії А. Закордонцем про Грана. Запозичені окремі сюжетні рішення першої книги американського циклу в останньому томі української трилогії: в історії про роль у складний період існування народу Долини його нового покоління – надприродно обдарованих дітей ідентифікуємо риси розповіді про «дивних» Р. Ріггза паралельно з типологічно близькими обом митцям імперативами. Американський і український цикли виявляють ряд близьких художніх рішень у сюжеттиці, системі образів, міфопоетиці тощо, будучи оригінальними й орієнтованими на національні питання. Специфіку рецепції художнього матеріалу циклу Р. Ріггза у трилогії А. Закордонця визначаємо вперше. Паралельно доводимо факт указанного творчого запозичення; з'ясовуємо спосіб адаптації вітчизняним автором зарубіжного досвіду й окреслюємо вірогідні передумови, а також висвітлюємо співвідносність основних концептів цих романних циклів та їх тональності.*

*Язичники долиняни в циклі А. Закордонця асоційовані з давніми українцями, тобто розповідання може сприйматись як оригінальна альтернативна історія наших пращурів. Спосіб життя «дивних дітей» тут, їхній склад за віком і здібностями настійно нагадує і часом точно співпадає з віком і талантами юних екстрасенсів із тексту американського письменника. Вітчизняний автор також акцентує увагу на аутсайдерстві «дивних». Подібні також генетична єдність і надання прихистку вигнанцям відуном Нару й імбриною Сапсан. А. Закордонцею оригінально переосмислює фрагментно запозичений матеріал міського фентезі. Принципова в прозаїків роль обдарованих дітей у їхніх національних спільнотах: герої, в першу чергу, захищаються й намагаються вижити, тим даючи шанс своїй культурі продовжитись. Фіксуємо спільне ідейне спрямування творів, орієнтування на збереження національної ідентичності; ключові концепти пам'яті, часу, норми й Іншого.*

*Зіставлення романних циклів Р. Ріггза і А. Закордонця засвідчує близькість художнього мислення митців, попри розроблення відмінних фентезійних субжанрів. Оригінальні в цілому, гексалогія і трилогія органічні сучасному фентезійному корпусу. Твір Р. Ріггза відчутно занурений у сучасну масову культуру; трилогія А. Закордонця дистанційована від такого контексту на користь антуражу слов'янського фентезі. Подальше дослідження доробку цих митців у широкому жанровому контексті є вельми перспективним.*

**Ключові слова:** фентезі, рецепція, інтертекстуальність, типологія, концепт, модель.

**Andriy GURDUZ,**

orcid.org/0000-0001-8474-3773

Candidate of Philological Sciences,

Associate Professor at the Department of Ukrainian Language and Literature

V. O. Sukhomlynskyi National University of Mykolaiv

(Mykolaiv, Ukraine) [gurdai@ukr.net](mailto:gurdai@ukr.net)

## IMAGES OF “PECULIAR CHILDREN” IN THE CYCLES OF NOVELS BY RANSOM RIGGS AND ARTHUR ZAKORDONETS: SPECIFIC AND ROLE

*The artistic corps of fantasy is intensively developing in terms of quality and quantity, far ahead of its literary comprehension. The lack of coverage of the newest texts as a problem is exacerbated in the case of their genetic connection with later artistic works. We reveal the reception of the material of R. Riggs' hexalogy “Miss Peregrine's Home for Peculiar Children” in A. Zakordonets' trilogy about Hran. Individual plot solutions of the first book of the American cycle are borrowed in the last volume of the Ukrainian trilogy: in the story about the role the new generation in a difficult period of existence of the people of the Valley – supernaturally gifted children, we identify the features of the story about “peculiar” of R. Riggs in parallel with imperatives typologically close to both writers. The American and Ukrainian cycles reveal a number of close artistic solutions in the plot, system of images, mythopoetics, etc., being original and*

*oriented to national issues. We determine the specifics of the reception of the artistic material of R. Riggs' cycle in the trilogy by A. Zakordonets for the first time. In parallel, we prove the fact of his creative borrowing; we find out the method of adaptation of the foreign experience by Ukrainian author and outline the probable prerequisites, as well as define the correlation between the main concepts of these novel cycles and their tonality.*

*The Pagans of the Valley in A. Zakordonets' cycle are associated with ancient Ukrainians, that is, the story can be perceived as an original alternative history of our ancestors. The way of life of "peculiar children" here, their composition in terms of age and abilities strongly resembles and sometimes exactly coincides with the age and talents of young psychics from the text of the American writer. Ukrainian author also emphasizes the outsidership of the "peculiar". Similar are also the genetic unity and the sheltering of exiles by Naru-sorcerer and by Peregrine-ymbryne. A. Zakordonets originally reinterprets the fragmentary borrowed material of urban fantasy. The role of gifted children in their national communities is fundamental for novelists: the heroes, first of all, defend themselves and try to survive, thereby giving their culture a chance to continue. We fix the common ideological direction of this artistic works, they are focusing on the preservation of national identity; the key concepts here are memory, time, norm and the Other.*

*A comparison of the novel cycles by R. Riggs and A. Zakordonets attests to the closeness of the writers' artistic thinking, despite that their texts are worked in different fantasy subgenres. Original as a whole, these hexology and trilogy are organic to the modern fantasy corps. The artistic work by R. Riggs is noticeably immersed in modern mass culture; the trilogy by A. Zakordonets is distanced from such a context in favor of the entourage of Slavic fantasy. Further research of these artistic works by the novelists in a broad genre context is very promising.*

**Key words:** *fantasy, reception, intertextuality, typology, concept, model.*

**Постановка проблеми.** Художній корпус фентезі інтенсивно розвивається в якісному (ускладнення спектру жанрових модифікацій та їхньої природи, потужна інтелектуалізація, політизація тощо) і кількісному планах, значно випереджаючи його літературознавче осягнення на обох цих фронтах. Про тимчасовість й невдалість спроб «визначити форми і піджанри» фентезі та про не вирішувані поки складнощі систематики метажанру в цілому заявили не так давно Ф. Мендлесон і Е. Джеймс (James, Mendlesohn, 2012: 2), резюмувавши зауваження до власних праць і робіт колег різних поколінь про неодмінну долю умовності пропонувананих теоретичних розробок (П. Гейтс, С. Стеффел і Ф. Молсона, К. Манлова, Е. Хегерфельдт, О. Ковтун та ін.); парадокси дослідження окремих ланок класифікації виявляємо навіть в останніх фундаментальних працях, зокрема А. Аністратенко – щодо співвідношення альтернативної історії й криптоісторії (Аністратенко, 2020: 48, 414).

Невисвітленість (частковість розгляду) найновіших текстів як проблема загострюється у випадку їх генетичного зв'язку з пізнішими творами, коли питання традиції й новаторства, а значить, і місця в літературному процесі, визнання оригінальності автора вимагають фахової оцінки тексту. Рецепцію матеріалу гексалогії Ренсома Ріггза «Дім дивних дітей» ("Miss Peregrine's Home for Peculiar Children", 2011–2021) виявляємо в трилогії Артура Закордонця про Грана «Відунський сокіл» – «Таємниці багряних велетнів» – «Багрянний сокіл» (2015–2018). Точніше, йдеться про запозичення окремих сюжетних рішень першої (хронологічно ранішої) книги циклу американського письменника в останньому томі вітчизняної трилогії «Багрянний сокіл»: в історії про

роль у складний період існування народу Долини його нового покоління – надприродно обдарованих дітей-«відунят» (Закордонець, 2018: 111, 116) ідентифікуємо риси розповідання про «дивних» Р. Ріггза паралельно з типологічно близькими обом митцям імперативами. Зауважимо, що, не дивлячись на субжанрову й тематичну відмінність, американський (міське фентезі) і український (слов'янське фентезі) цикли загалом виявляють ряд близьких художніх рішень у сюжеттиці, системі образів, міфопоетиці тощо, будучи при цьому оригінальними й орієнтованими на національні питання.

**Аналіз досліджень.** Попри очевидну художню вартісність, трилогія А. Закордонця про Грана не досліджена в жодному з аспектів і критикою фактично не помічена. «Відунський сокіл» уперше розглянутий нами як фоновий текст у висвітленні специфіки вираження концептів свободи і пам'яті, а також співвідношення чоловічого й жіночого начал у слов'янському фентезі Я. Каторож (Гурдуз, 2022: 194). Не дивлячись на популярність «Дому дивних дітей» та аспектну увагу до окремих семантичних площин його перших томів (зокрема, А. Зажицької, Д. Дімарко, К. А. Імас Бенінг, Т. Кушнірової й І. Фісак), національну художню рецепцію (елементів сюжеттики) гексалогії також розглядаємо вперше, хоча в розрізі типології – щодо вираження соціального зла цикл висвітлювався (в зіставленні з «Лабіринтом Фавна» Г. дель Торо і К. Функе (Гурдуз, 2021)). Гостра проблема національної художньої рецепції взагалі не розроблена в сучасному фентезі. З одного боку, результати її об'єктивного студювання за визначенням вказують на стан національних панорам метажанру, сприяючи науковій прогностиці. З іншого боку, «незручність» означення

них студій зумовлена потребою перегляду згідно з їх висновками ряду національних досягнень і в цілому балансу в метажанрі (сказане, ясно, не стосується випадків відвертих і декларованих художніх наслідувань, приклади чому, наприклад, для поттеріани Дж. К. Ролінг – повісті про Ірку Хортицю І. Волинської й К. Кащеєва або скандально відома серія повістей Д. Ємця).

Образ надприродно обдарованої дитини чи підлітка як персонажа для фентезійного твору природний, хоча простежений у межах окремих творів і не системно. Водночас, попри беззаперечну актуальність, не порушувалися питання постаті дитини у фентезі в аспекті національного художнього сприймання або динаміки психології дитини-персонажа в розвитку метажанру.

**Мета статті** – вперше визначити специфіку рецепції художнього матеріалу циклу «Дім дивних дітей» Р. Рігза у трилогії про Грана А. Закордонця. Ключовими при цьому бачимо а) доведення факту вказаного творчого запозичення; б) з'ясування способу адаптації вітчизняним автором відповідного зарубіжного досвіду й окреслення вірогідних передумов та в) висвітлення співвідносності основних концептів зіставлюваних українського й американського романних циклів.

**Виклад основного матеріалу.** Язичники долиняни, яким власне присвячено цикл А. Закордонця про Грана, асоційовані автором із давніми українцями (яр у «Відунському соколі» – «Холодний» (Закордонець, 2015: 292), у «Багряному соколі» жіночий обряд Гранового народу стилізовано під традицію пускати вінки на воду на Івана Купала (Закордонець, 2018: 128–129), ім'я однієї з героїнь, Квітки, входить до праслов'янського іменослова (Лозко, 1994: 88) тощо), тобто розповідання може сприйматись як оригінальна альтернативна історія наших пращурів, співвідносна з написаним у цей же час «Палімпсестом» (2017–2019)) Я. Каторож.

Про доленосних для долинян «відунят» як національне оновлення попереджає мудрий Оуш у першому томі трилогії: «У Селищі і далі будуть народжуватися діти, котрим не судилося стати мисливцями чи дружинами. Будуть також з'являтися дорослі, котрі раптом відчують себе іншими» (Закордонець, 2015: 293). Сутність пророчтва про рятування ними селища розгорнута пізніше, разом з історіями окремих таких дітей чи підлітків (аналогічні екскурси в минуле вихованців пані Сапсан до їхньої появи в її пансіоні), причому склад «дивних дітей» (Закордонець, 2018: 105) у А. Закордонця за віком і здібностями настійно нагадує і часом точно співпадає з віком

і талантами юних екстрасенсів із тексту американського письменника. Так, із-поміж обдарованої молоді долинян виділяється унікальне вміння хлопчика Клуня керувати бджолами, зокрема спрямовувати їх на нападника: «Над рудим Клуном тривожно вилися, гуділи зо два десятки бджіл, щомиті прибуваючи в кількості. Народжувався, збивався, виростав грізний рій» (Закордонець, 2018: 137). Такий дар і у Г'ю в «Домі дивних дітей», але бджоли живуть у тілі дитини: «... хлопчик, усередині якого живуть бджоли. Деякі вилітали щоразу, коли він відкривав рот... але вони ніколи не жалили, якщо Г'ю цього не хотів» (Riggs, 2013: 95). На відміну від пов'язаних із комахами загалом, сюжетних рішень із задіяними бджолами у фентезі фактично не виявляємо, за винятком «Сходження Юпітер» («Jupiter Ascending», США, Австралія, 2015) реж. Л. і Л. Вачовських, де бджоли здатні визнати королівську кров.

Подібно до американської гексалогії, де маски на обличчях двійнят (Riggs, 2013: 147) виконують захисну функцію, в українській трилогії шкіряну маску, що закриває рот, носить Цмуля-крикуха і в такий спосіб не завдає шкоди своїм криком навколишнім («Ту маску на Цмулю натягли, коли вона була ще немовлям. Одягли, коли вона вперше закричала» (Закордонець, 2018: 98)). Емма Блюм здатна нагрівати те, чого торкається (Riggs, 2013: 138), – аналогічно українському персонажу Шеві («Шева спробував юшку, скривився і накрив миску долонею. Скоро з-під долоні жваво заструміла пара» (Закордонець, 2018: 98); надзвичайна сила Бронвін Брантлі чи її вбитого брата Віктора (Riggs, 2013: 8) симетрична фізичній обдарованості в трилогії «здорованьки» (Закордонець, 2018: 113) Трелі.

Ясновидіння малого Вавая, котрий утілює побачене в малюнках (Закордонець, 2018: 126), співвідноситься з аналогічним даром Рігзового Горація, який осягає майбутнє у снах і в одному з епізодів робить малюнок побаченого (Riggs, 2013: 238). Певно дублює в трилогії особливість всезнання Горація маленька Тулечка, «...котра усе про всіх знає» (Закордонець, 2018: 105); миттєво зчитує особистість людини і сам Нару (Закордонець, 2018: 108). Доросла же Сапа спроможна людину «примушувати забувати» (Закордонець, 2018: 113) щось – так же, як і сама пані Сапсан у гексалогії.

Парубок Нав в тексті українського письменника здатний відбирати життя, а закохана в нього дівчина Квітка – повертати: «Нав умів гасити жаринки живого, вона – розпалювати» (Закордонець, 2018: 102). Дар Квітки умовно співвід-



носний з умінням Єноха О'Коннора тимчасово оживляти неживе. Важливо, що в процесі розповідання в гексалогії інтерпретація здібності Єноха позитивно переосмислюється: коли в першому томі оживлені підлітком істоти нагадують зомбі, то оживлення в заключній книзі вбитої Ві асоціюється з відродженням Христом Лазаря (Рігз, 2021: 183). Квітка же повертає життя істотам, котрі ще можуть бути врятовані. Більш за те, здатність цієї дівчини керувати рослинами («А потім і квіти з'явилися, почали рости скрізь, одночасно, буйно, невпинно і переможно. (...) З лісу прямо по квітах йшла Квітка. Квіти розступалися перед нею, згиналися під її ногами, але знову виструнчувалися, як тільки дівчина проходила далі» (Закордонць, 2018: 137–138)) співпадає з можливостями вихованки пані Сапсан Фіони: «Вона нахилилась і підняла одну долоню над травою. Через декілька секунд травинки під рукою почали звиватися, витягуватися й розростатися, поки не торкнулися нижньої частини долоні» (Riggs, 2013: 124).

Вітчизняний автор акцентує увагу на аутсайдерстві «відунят» серед їхнього племені, котре не визнає й зневажає своїх представників нового покоління. Живуть «відунята» також компактно: змушені залишити рідне селище й зібратися у величезній хижі (Закордонць, 2018: 96) старого й «не зовсім звичайного» (Закордонць, 2018: 98) Нару. Розуміння відуном Нару й імбриною Сапсан вигнанців, співчуття їм і генетична єдність із ними, забезпечення прихистку, безпеки й навчання вельми подібні. Як і пансіон пані Сапсан у першому томі гексалогії, дім Нару в результаті зазнає нападу, а його мешканці змушені протистояти небезпеці, у процесі чого й проявляють у повну силу свої здібності. Співвідносна, крім того, кільцева композиція зіставляваних циклів, і в першу чергу – стосовно «дивних».

В обох прозаїків імена персонажів промовисті. Ім'я Джейкоба органічне біблійному складнику в інтертексті гексалогії, закономірно важливого для метафоризованої моделі історії про долю єврейства. Зустрічаємо в тексті Р. Рігза також «дивного» Горація, таємничого перевізника Шарона з функціями, відповідними античному Харону, та ін. В А. Закордонця натяк на дар Нава закладений уже в імені підлітка (від назви одного зі світів у давньослов'янській міфології), а ім'я опікуна «відунят» Нару в інверсійному прочитанні – «Уран». У романі Нару вже думає про смерть, але водночас готує вихованців до соціалізації після їх повернення до долинян. Саме ці діти сформулюють майбутнє народу Нару й будуть його підтримкою

й надприродним захистом, не дарма у фокусі розповідання деякий час перебуває кохання Нава і Квітки, які очікують шанс на щасливе життя. До слова, ідилічні стосунки цих закоханих «дивних» у трилогії контрастують із виокремленою любовною лінією в Рігзовому циклі, де Єнох невзаємно закоханий в Емму Блюм і ревнує її до головного героя Джейкоба Портмана, який потрапляє до світу дивних і крізь призму сприймання котрого цей світ розкривається для читача.

У трилогії А. Закордонця, в такий спосіб, виявляємо оригінально й національно переосмислене фрагментне запозичення матеріалу з циклу Р. Рігза «Дім дивних дітей», тобто сюжетний елемент твору міського фентезі творчо інсталюваний у слов'янське фентезі. Для останнього подібне запозичення сюжетних кластерів не характерне у зв'язку з неспівмірністю цивілізаційного розвитку зображуваних епох (швидше винятком тут є вплетення окремих явищ сучасності в тексті «Відьмака» А. Сапковським (Сапковський, 2021: 66, 175)), хоча аналізований випадок зумовлений, вірогідно, підвищеною популярністю ідеї роботи з образом дитини чи підлітка у фантастико-фентезійному мистецтві кінця ХХ – перших десятиліть ХХІ ст. Відповідно можна було б говорити і про схожість прихистку «дивних» дітей у тексті А. Закордонця та, наприклад, школи мутантів у «Людах-Ікс» («Х-Мен», США. Великобританія, 2000–2019) Б. Сингера й інших режисерів, якби не означені вище особливості набору надприродно обдарованих дітей у «Багрянному соколі».

Крім того, принципова в Р. Рігза й А. Закордонця роль обдарованих дітей у їхніх національних спільнотах. Якщо люди-Х чи аналогічні популярні супергерої переважно рятують людство в цілому, то зіставлявані нами персонажі, в першу чергу, захищаються й намагаються вижити, тим даючи шанс своїй культурі продовжитись у майбутньому. Адже в метафоричній американській гексалогії дивні – переслідувані в часи Другої світової війни євреї, яким удається уникнути знищення. В українській трилогії «дивні» не бажані власним народом, через що на певний час залишають його, але мріють про повернення. Рігзові герої незвичайні в людському суспільстві як такому, хоча нормальні для своєї нації, в якій «особливі» всі. Закордонцеві ж персонажі нормальні якраз стосовно ключових у трилогії відунів, яким є сам Гран-долинянин, але виділяються серед звичайних представників свого народу.

Можливо, стимулом для рецепції елементів американської гексалогії для вітчизняного митця стало спільне ідейне спрямування творів, орієнту-

вання на збереження національної ідентичності, боротьби за виживання в критичних умовах. Недаремно і в Р. Рігза, і в А. Закордонця ключовими є концепти пам'яті, часу й норми. У «Домі дивних дітей» вихованці пані Сапсан та інших імбрин переховуються в часових петлях із повторюваним часовим відрізком, із котрих згодом знаходять можливість виходити без ризику миттєвого старіння. Готовність долинян прийняти, як рідних, юних екстрасенсів також віддалена в часі; за висловом старого Оуша: «усе має дозріти, навіть час» (Закордонець, 2015: 293).

Збереження пам'яті і власне культури дивних у циклі Р. Рігза вперше зіставляємо також із місією рятування свого народу «дивними» з трилогії А. Закордонця. Пам'ять як умова національного відновлення й продовження зрозуміла в контексті проблематики «Дому дивних дітей»; не дарма П. Нора вказує, що для євреїв пам'ять та історія синонімічні, і збереження пам'яті «...є способом домогтися визнання своєї самобутності...» (Нора, 2014: 262). Так само від втрати пам'яті як від катастрофи ментального зникнення застерігає мудрий Оуш у А. Закордонця: «Бережіть... народ і пам'ять» (Закордонець, 2015: 293).

Зумовлений єврейською й українською традиціями також вибір прозаїками «опікунів» молодого покоління: це жінки (імбрини) – в єврейському соціумі й чоловік – в українському. Попри виражені гендерні метаморфози ХХІ ст., зображений А. Закордонцем альтернативний час співвідносний із середньовічним періодом, кваліфікованим у слов'ян як патріархальний. Метод паралельних місць підтверджує провідну роль у трилогії чоловіка. Підкреслений високий статус жінки тут («В Долині мами самі нарікають дітей. Мами і більше ніхто» (Закордонець, 2018: 100)) не означає відсутності обмежень функцій жіночої статі в соціумі: недарма у згаданому пророцтві старійшини, що в майбутньому в народі з'являться люди, котрим «...не судилося стати мисливцями чи дружинами» (Закордонець, 2015: 293), за чоловіками залишається професійна роль у суспільстві, а за жінками – роль виключно в сім'ї.

Нарешті, виявляємо близькість підходів Р. Рігза і А. Закордонця до культивованого в постмодернізмі концепту Іншого, ультрапопулярного у фентезійному контексті кінця ХХ – перших десятиліть ХХІ ст. (Дж. Ролінг, С. Маєр, Х. Векер, Д. Корній, Н. Ліщинська, С. Лук'яненко й ін.). Характерно, що в українського митця Інший – не тільки відмінний (як Гран та решта долинянських відунів), але й новий, асоційований, спрямований і належний майбутньому, котрий це майбутнє

наслідує. Інші ж в американського письменника – тільки відмінні й більше пов'язані зі старим часом, адже їхня дитинність умовна, контрастує з об'єктивним віком і є наслідком перебування в часових петлях. Прикметною рисою іншості персонажів обох авторів є оригінально піднесений і також актуальний у сучасному фентезі мотив дводушництва. У першій книзі гексалогії Джейкоб у стані сильного стресу відчуває «...ніби стук другого серця...» (Riggs, 2013: 145); у «Місті порожніх...» Мілард Нулінгс говорить, що в дивних є «друга душа» (Riggs, 2014: 191) («дивна душа» (Riggs, 2014: 351)), а в «Бібліотеці душ» це підтверджено (Riggs, 2015: 381)). Наявності такої другої душі персонажі Р. Рігза завдячують своїми надприродними обдаруваннями, але процес обігрування мотиву приводить письменника до надмірної казковості, пов'язаної з Бібліотекою душ. Тим часом спроможність Закордонцевого Грана бачити очима сокола передбачає згоду птаха на таке поєднання душ і є варіацією мотиву перевертня (перевертнями є, нагадаємо, й імбрини в гексалогії). Відповідна умовна друга душа Грана-відуна символізує тісний зв'язок із природою, є відлунням язичництва давніх слов'ян; суголосні Грановому таланту в цьому й здібності впливати на флору чи фауну інших «дивних» трилогії.

**Висновки.** Зіставлення романних циклів Р. Рігза і А. Закордонця засвідчує близькість художнього мислення американського й українського митців, попри розроблення ними відмінних фентезійних субжанрів. Проблемно-тематичні комплекси їхніх творів споріднені проникненістю національною ідеєю для алегорично прозорого адресата, супроводженою спільними ключовими концептами пам'яті, часу, норми і, звісно, Іншого. Оригінальні в цілому, гексалогія і трилогія органічні сучасному їм фентезійному корпусу (значною мірою – у піднесенні осередку надприродно обдарованих дітей, доля котрих пов'язана з рятуванням). При цьому твір Р. Рігза відчутно занурений у сучасну масову культуру; трилогія А. Закордонця природно дистанційована від такого контексту на користь антуражу слов'янського фентезі, однак демонструє в останній третині запозичення елементів сюжеттики і системи образів «Дому дивних дітей». Наголосимо, що окреслене творче засвоєння вітчизняним автором зарубіжного художнього досвіду типове в нинішньому фентезі й потребує детального висвітлення й кваліфікації

Загалом висока динаміка оновлення корпусу сучасного фентезі й насичений міжкультурний полілог у ньому орієнтують на оперативну і про-

фесійну оцінку його зразків. Поглибленого вивчення потребують питання переосмислюваної оригінальності й національної рецепції творів метажанру, метафорики відображених у ньому суспільно-культурних рухів і явищ. Компаративний аналіз сприяє глибинному розкриттю художнього й ідейно-етичного потенціалу прози Р. Ріггза і А. Закордонця, зокрема виражених у їхніх романах національно орієнтованих імперативів. У такий спосіб, подальше дослідження доробку цих митців у широкому жанровому контексті бачиться вельми перспективним у формуванні панорами загальних тенденцій розвитку фентезі перших десятиліть ХХІ ст.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аністратенко А. В. Альтернативна історія як метажанр української та зарубіжної прози: компаративна генологія і поетика: монографія. Чернівці: БДМУ, 2020. 547 с.
2. Гурдуз А. Концепти свободи і пам'яті в романах Ярини Каторож. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Вид. дім. «Гельветика», 2022. Вип. 47. Т. 2. С. 190–196. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-2-30>
3. Гурдуз А. Фентезійна рецепція соціального зла в «Домі дивних дітей» Ренсома Ріггза і «Лабіринті Фавна» Гільєрмо дель Торо і Корнелії Функе. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Дрогобич: Вид. дім. «Гельветика», 2021. Вип. 39. Т. 1. С. 184–190.
4. Закордонець А. Багрянний сокіл: роман-фентезі. Луцьк: Твердиня, 2018. 216 с.
5. Закордонець А. Відунський сокіл: роман-фентезі. Луцьк: Твердиня, 2015. 304 с.
6. Лозко Г. Українське язичництво. Київ: Укр. центр духовної культури, 1994. 88 с.
7. Нора П. Теперішнє, нація, пам'ять / пер. із фр. А. Репи. Київ: Кліо, 2014. 272 с.
8. Ріггз Р. Спустошення Диявольського Акра: роман / пер з англ. В. Кучменко. Харків: Кн. клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2021. 544 с.: іл.
9. Сапковський А. Відмак. Кров Ельфів: роман / пер. з пол. С. Легези. Харків: Кн. клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2021. 318 с.
10. James E, Mendlesohn F. Introduction. *The Cambridge Companion to Fantasy Literature* / ed. E. James, F. Mendlesohn. New York: Cambridge University Press, 2012. P. 1–4.
11. Riggs R. *Hollow City*. Philadelphia: Quirk Books, 2014. 428 p.
12. Riggs R. *Library of Souls*. Philadelphia: Quirk Books, 2015. 463 p.
13. Riggs R. *Miss Peregrine's Home for Peculiar Children*. Philadelphia: Quirk Books, 2013. 307 p. URL: [yes-pdf.com/book/701](http://yes-pdf.com/book/701) (дата звернення 24.02.2023).

#### REFERENCES

1. Anistratenko A. V. *Alternatyvna istoriya yak metazhanr ukrayinskoyi ta zarubizhnoyi prozy: komparatyvna henolohiya i poetyka*. [Alternative history as a Metagenre of Ukrainian and Foreign Prose: Comparative Geneology and Poetics]: a monograph. Chernivtsi: BDMU, 2020. 547 p. [in Ukrainian].
2. Gurdus A. *Kontsepty svobody i pam'yati v romanakh Yaryny Katorozh* [Concepts of freedom and memory in Yarina Katorozh's Novels]. *Aktualni pytannya humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyy zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka*. [Topical Issues in the Humanities: Intercollegiate Collection of Scientific Papes of Young Scientists of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University]. Drohobych: Vyd. dim. "Helvetyka", 2022. Iss. 47. T. 2. pp. 190–196. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-2-30>. [in Ukrainian].
3. Gurdus A. *Fenteziyna retseptsiya sotsialnoho zla v "Domi dyvnykh ditey" Rensoma Riggza i "Labirynti Favna" Gil'yermo del Toro i Korneliyi Funke* [Fantasy reception of social evil in "Miss Peregrine's Home for Peculiar Children" by Ransom Riggs and "Pan's Labyrinth: The Labyrinth of the Faun" by Guillermo del Toro and Cornelia Funke]. *Aktualni pytannya humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyy zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyt'skoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka* [Topical Issues in the Humanities: Intercollegiate Collection of Scientific Papes of Young Scientists of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University]. Drohobych: Вид. дім. «Гельветика», 2021. Iss. 39. T. 1. pp. 184–190. [in Ukrainian].
4. Zakordonets A. *Bahryanyy sokil*. [Purple falcon]: a novel-fantasy. Lutsk: Tverdunya, 2018. 216 p. [in Ukrainian].
5. Zakordonets A. *Vidunskyy sokil*. [Sorcerer falcon]: a novel-fantasy. Lutsk: Tverdunya, 2015. 304 p. [in Ukrainian].
6. Lozko H. *Ukrayinske yazychnytstvo* [Ukrainian Paganism]. Kyiv: Ukr. center of spiritual culture. 1994. 88 p. [in Ukrainian].
7. Nora P. *Teperishnye, natsiya, pam'yat* [Present, nation, memory] / transl. from French by A. Ryepa. Kyiv: Clio, 2014. 272 p. [in Ukrainian].
8. Riggs R. *Spustoshennya Dyyavolskoho Akra*. [The Desolations of Devil's Acre]: a novel / transl. from Engl. V. Kuchmenko. Kharkiv: Кн. клуб "Клуб сімейного дозвілля", 2021. 544 p. [in Ukrainian].
9. Sapkovskyy A. *Vidmak. Krov Elfiv*: a novel / transl. from Pol. by S. Leheza. Kharkiv: Кн. клуб "Клуб сімейного дозвілля", 2021. 318 p. [in Ukrainian].
10. James E, Mendlesohn F. Introduction. *The Cambridge Companion to Fantasy Literature* / ed. E. James, F. Mendlesohn. New York: Cambridge University Press, 2012. pp. 1–4.
11. Riggs R. *Hollow City*. Philadelphia: Quirk Books, 2014. 428 p.
12. Riggs R. *Library of Souls*. Philadelphia: Quirk Books, 2015. 463 p.
13. Riggs R. *Miss Peregrine's Home for Peculiar Children*. Philadelphia: Quirk Books, 2013. 307 p. URL: [yes-pdf.com/book/701](http://yes-pdf.com/book/701) (last accessed 24.02.2023).